

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΕΚΘΕΣΗ
ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2017
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

Εργασία δουλεία

Οι εντάσεις στο εργασιακό πεδίο εκδηλώθηκαν αυτές τις μέρες με απεργίες και αντιπαραθέσεις, με συγκρούσεις συμβολικές και υλικές, στα στίλβοντα τηλεοπτικά αλώνια ή στη ρυπαρή πραγματικότητα των λιμανιών και των πεζοδρομίων. Ξάφνου, πίσω από τη μονότονη ρητορεία περί εκσυγχρονισμού και μεταρρυθμίσεων, ακούγεται ένας ξεχασμένος λόγος: η αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας. Κι ακόμη: η κοινωνία δεν **απαρτίζεται** από ομάδες με ταυτόσημα συμφέροντα, το εθνικό συμφέρον δεν είναι για όλους ίδιο.

Ζωντάνεψε η πάλη των τάξεων; Δεν νομίζω ότι πέθανε ποτέ... Μάλλον το ένδυμα άλλαξε, καθώς και το πώς αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους οι παλαιότες. Ας δούμε, λοιπόν, διαφορετικά τι σημαίνει η εργασία σήμερα. Λ.χ., πώς διαφορίζεται η εργασία από την καριέρα; Αν ρωτήσεις τα χαϊδεμένα της μεσαίας Ελλάδας, με τα μάστερ και τις γλώσσες, που περιφέρουν τα βιογραφικά τους από εταιρεία σε εταιρεία, τι ζητούν, θα ακούσεις πολλές φορές την καριέρα. Θα δεις ακόμη 25χρονους να επιδιώκουν μια θέση στο Δημόσιο. Οι ηθικολόγοι σπεύδουν να ελεεινολογήσουν τη νεολαία που λατρεύει την καριέρα και το δημοσιούπαλληλίκι, αλλά πάμε πίσω από τα στερεότυπα: πίσω τους κρύβεται η αδήριτη, η εξόχως υλική, ανάγκη για επιβίωση.

Ένας πρώτος στόχος είναι μια θέση χαρτογιακά στον ασαφή τομέα των υπηρεσιών, λ.χ. «στέλεχος» σε πολυεθνική, που συνήθως είναι πωλητής τοιχλών σε περιπτερά. Ο

υπέρτατος στόχος όμως για τον πραγματιστή νεαρό είναι το Δημόσιο: σιγουριά και ανθρώπινοι ρυθμοί, μακριά από τον άγριο ιδιωτικό τομέα. Άλλη δυνατότητα, ζηλευτή πια, είναι η διαδοχή στο επάγγελμα / επιχείρηση των γονιών – ιδού η μεσαιωνική κληρονομικότητα της συντεχνίας. Χονδρικά τούτα, μα τα διαπιστώνουμε καθημερινά: η

κοινωνική κινητικότητα και οι ευκαιρίες **φυραίνονται**• η Ελλάδα δυσκολεύει τους αυτοδημιούργητους. Η Ελλάδα διευκολύνει τους κερδοσκόπους και τους διαπλεκόμενους, ό,τι η διάχυτη θυμοσοφία ονομάζει σήμερα «λαμόγια».

Υποθέτουμε, λοιπόν, ότι η παλαιά αντίθεση “κεφάλαιο – εργασία” έχει υποκατασταθεί έντινι μέτρω από την αντίθεση “εργασία – κερδοσκοπία”. Η εργασία παράγει πλούτο, ναι, αλλά όχι για τον εργαζόμενο• αυτός αποκομίζει όσα αρκούν για τις πιεστικές ανάγκες, για μια οριακά αξιοπρεπή επιβίωση σε ένα ξέφρενο καταναλωτικό περιβάλλον. Τις υπόλοιπες ανάγκες, τη συμμετοχή λ.χ. στο καταναλωτικό πάρτι, μπορεί να τις ικανοποιήσει είτε με υπερεργασία είτε με δανεισμό. Και στις δύο περιπτώσεις, θα υποβληθεί σε νέα δουλεία, επαχθέστερη από την «κανονική» εργασία του οκταώρου. Η κερδοσκοπία, τώρα, είναι μια αφαίρεση, ασύλληπτη για τον καταναγκασμένο νου του εργαζόμενου: το χρήμα γεννά χρήμα. Πώς; Κινούμενο, μετατοπιζόμενο από επένδυση σε επένδυση, από χρηματιστήριο σε χρηματιστήριο, πηδώντας από fund σε fund. Χονδρικά και πάλι: οι φτωχοί είναι εργαζόμενοι• οι πλούσιοι είναι κερδοσκόποι. Όμως η **νομή** του πλούτου και η σχέση με το μόχθο δεν είναι η μόνη διαφορά. Ο εργαζόμενος και ο κερδοσκόπος διαφέρουν, επειδή αντιλαμβάνονται διαφορετικά την εργασία και το χρήμα ως μέσα κυριαρχίας και ως μέσα πλήρωσης της ύπαρξης.

Υπαινηθήκαμε ήδη τον Μαρξ ως προς την αντίθεση κεφαλαίου - εργασίας. Ας ακούσουμε κι έναν άλλο στοχαστή, που είδε εφαρμοσμένο τον κόσμο του Μαρξ και του άσκησε κριτική. Εκκινώντας από την νιτσειϊκή παραδοχή ότι η ανθρώπινη ύπαρξη είναι τραγική, ο Ζωρζ Μπατάιγ υποστηρίζει ότι στον νεωτερικό κόσμο ο άνθρωπος ελευθερώθηκε από τους καταναγκασμούς της Εκκλησίας και του μονάρχη, για να πέσει όμως στη δουλεία της εργασίας: «Η εργασία στερεί την ανθρώπινη ύπαρξη από τη μέριμνα του πεπρωμένου, του θανάτου, της τραγωδίας». Στη σημερινή κοινωνία «το κυρίαρχο γεγονός έγινε η εργασία, έτσι όπως αυτή **σφετερίστηκε** τη θέση της βαθιάς ύπαρξης, έτσι όπως αυτή χρησιμεύει ως αναισθητικό, έτσι όπως αυτή εισάγει ανταποδοτικά ανθρώπινες σχέσεις κενές και χωρίς απόθεμα, καρυκεύοντάς τις με ηδονές δίχως ένταση». Ο Μπατάιγ βλέπει τον άνθρωπο της νεωτερικότητας να **απαλλάσσεται** από τα παλιά δεσμά και να αποκτά νέα. Ο ελεύθερος εργαζόμενος, φεύγοντας από τη σκέπη της Θείας Πρόνοιας, κάνει την ανθρώπινη ζωή να εισέλθει στο βασίλειο της οικονομίας, κάτι που κατά Μπατάιγ ισοδυναμεί με το βασίλειο

της δουλείας.

Καριέρα, εργασία, χρήμα, κερδοσκοπία: δυναμική της **κυριαρχίας** και της υποδούλωσης. Ας τα δούμε με τον τρόπο του Μπατάιγ.

(Νίκος Ξυδάκης, εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 26/2/06)

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100 – 120 λέξεις.

(20 μονάδες)

B1. “Ο εργαζόμενος και ο κερδοσκόπος διαφέρουν, επειδή αντιλαμβάνονται διαφορετικά την εργασία και το χρήμα ως μέσα κυριαρχίας και ως μέσα πλήρωσης της ύπαρξης”:
χρησιμοποιώντας ως θεματική περίοδο το παραπάνω χωρίο, αναπτύξτε με αντίθεση μια παράγραφο 100-120 λέξεων.

(10 μονάδες)

B2. Να επισημάνετε τα δομικά στοιχεία και τους τρόπους ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου: «Υποθέτουμε, λοιπόν, ... της ύπαρξης».

(10 μονάδες)

B3. α. απαρτίζεται, υπέρτατος, φυραίνουν, νομή, σφετερίστηκε, κυριαρχίας: να γράψετε από ένα συνώνυμο για τις παραπάνω λέξεις.

(6 μονάδες)

β. «ρουπαρή»: να γράψετε δύο προτάσεις, χρησιμοποιώντας κυριολεκτικά και μεταφορικά, αντίστοιχα, την παραπάνω λέξη.

(2 μονάδες)

B4. επαχθέστερη, διαπλεκόμενος: από το β' συνθετικό των παραπάνω λέξεων να σχηματίσετε μια παράγωγη λέξη.

(2 μονάδες)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σύμφωνα με τον Μπατάιγ ο εργαζόμενος της νεωτερικότητας «απαλλάσσεται από τα παλιά δεσμά και αποκτά νέα». Πότε η εργασία, στις σημερινές συνθήκες, καθίσταται «δουλεία» για τον εργαζόμενο; Ποια η ευθύνη του επιχειρηματικού κόσμου, της Πολιτείας και της κοινωνίας των πολιτών για τη διασφάλιση των συνθηκών εκείνων που καθιστούν την εργασία παράγοντα εξανθρωπισμού κι όχι απανθρωποποίησης; Το κείμενό σας να έχει

τη μορφή άρθρου σε μηνιαίο έντυπο κοινωνικού και πολιτικού προβληματισμού (450 – 500 λέξεις).

(50 μονάδες)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

- 1.** Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
- 2.** Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
- 3.** Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
- 4.** Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
- 5.** Να μη χρησιμοποιήσετε χαρτί μιλιμετρέ.
- 6.** Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 7.** Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 8.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΚΟΡΑΣΙΔΗ ΑΝΔΡΙΑΝΑ

